

УДК 343.31

 DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1206158>
Є.С. ШИНКАРЕНКО,

 здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ
 м. Харків, Україна

ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ГЕНЕЗИС ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПОНЯТТЯ «ПРОКУРОРСЬКИЙ НАГЛЯД»

E.S. SHYNKARENKO,

 Applicant of a Ph.D., Kharkiv National University of Internal Affairs,
 Kharkiv, Ukraine

HISTORICAL AND LEGAL GENESIS IN INTERPRETATION OF THE CONCEPT OF «PROSECUTORIAL SUPERVISION»

У сучасній юридичній науці традиційно виділяють нормативні та інституційні гарантії законності діяльності правоохоронних органів, зокрема, підрозділів Національної поліції в процесі здійснення негласних слідчих (розшукових) дій. Загальна правова основа такої діяльності закріплюється положеннями Конституції України, а спеціально-галузева виражається нормами Кримінального процесуального кодексу України й багатьох міжвідомчих, відомчих нормативних актах. Водночас, вказаними нормативними актами визначається, що однією з найважливіших гарантій забезпечення законності діяльності органів Національної поліції, зокрема під час здійснення негласних слідчих (розшукових) дій, є нагляд органів прокуратури. Разом із цим, аналізуючи теоретико-прикладний матеріал, можна дійти висновку, що до теперішнього часу існують наукові дискусії щодо визначення як самої дефініції «прокурорський нагляд», так і похідної від неї дефініції «прокурорський нагляд за додержанням законності під час здійснення негласних слідчих (розшукових) дій (НСРД)», його змісту, предметів, об'єктів та меж. Враховуючи вказане, дослідимо окреслену проблематику та надамо визначення поняття «прокурорський нагляд за додержанням законності під час здійснення негласних слідчих (розшукових) дій підрозділами Національної поліції України».

Слід відмітити, що окремі аспекти здійснення прокурорського нагляду за додержанням законності під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій були висвітлені у науковій літературі, пов'язаній з наглядом за додержанням законності за оперативно-розшуковою діяльністю у працях таких українських науковців, як:

В.С. Афанасьєва, А.В. Бабяка, Д.М. Бахраха, В.Т. Белоуса, Н.В. Гольдберг, В.М. Горшеньова, О.О. Зарубінського, О.Г. Кальмана, Ю.А. Кармазіна, Б.М. Лазарева, М.І. Мельника, М.В. Стацка, Р.С. Тагієва, В.В. Шендрика та ін. Вказані роботи слугують теоретичною основою з'ясування проблематики наглядової діяльності прокурора за додержанням законності за проведенням негласних слідчих (розшукових) дій, однак, із урахуванням сучасних позицій на базі нового Закону України «Про прокуратуру», наявними проблемними питаннями сучасної правоохоронної практики, існує необхідність визначення змісту дефініції прокурорський нагляд за додержанням законності під час здійснення негласних слідчих (розшукових) дій підрозділами Національної поліції України». Тому метою статті є визначення змісту дефініції прокурорський нагляд за додержанням законності під час здійснення негласних слідчих (розшукових) дій підрозділами Національної поліції України».

Аналіз історичної літератури свідчить, що перші спроби здійснення нагляду за додержанням законності за діяльністю правоохоронних органів відбувались ще за часів Царської Росії. Тому походження прокуратури України можна ототожнювати з походженням російської, оскільки Україна, на час виникнення прокуратури входила до складу російської імперії.

Російський цар Петро I у 1722 році запровадив французьку модель спеціального контролюючого державного органу «государевого ока» – прокуратури, яка повинна була наглядати за центральними та місцевими адміністративними органами. Прокурор підпорядковувався імператору і зобов'язаний був наглядати, окрім іншого,

за діяльністю сенату та колегій. У 1864 році прокуратуру було демократизовано, вона вже не здійснювала тотального нагляду, а виконувала переважно процесуальні функції у ході кримінального судочинства [1].

Із падінням у Росії монархії у лютому 1917 року, в Україні активізувався рух за самостійність. 15.12.1917 року у новоутвореній УНР ухвалено Закон «Про утворення Генерального Суду». У складі останнього було засновано Прокуратуру на чолі зі старшим прокуратором, який призначався Генеральним секретарем судових справ. 04.01.1918 року Центральна Рада ухвалили Закон «Про урядження прокураторського догляду на Україні». Цим, фактично, було створено органи прокуратури УНР. Прокуратурі організувалися при апеляційних та окружних судах. Очолювали відповідні прокуратурії Старші прокуратори. Наказом Генерального секретаря судових справ від 18.01.1918 року № 7 на посаду Старшого прокурора Генерального суду призначено Марковича Дмитра Васильовича [2].

28.04.1918 року в Україну прийшли німецькі війська, і УНР перестала існувати. 29.04.1918 р. на з'їзді українських хліборобів було проголошено Гетьманат, а Павла Скоропадського – Гетьманом всієї України. 08.07.1918 р. Законом «Про утворення Державного Сенату», окрім іншого, було врегульовано і питання прокураторського нагляду, зокрема, при кожному Генеральному суді перебували прокурори і товариші прокурора під вищим наглядом Міністра юстиції, який одночасно був Генеральним прокурором України.

У грудні 1918 р. Гетьманат було замінено на Директорію, яка складалася з 5 осіб. Після 14 грудня, коли гетьман Скоропадський зрікся влади, Директорія проголосила відновлення УНР, а отже і діяльність Прокуратурії зразка УНР. Було скасовано Закон «Про утворення Державного Сенату» і відновлена діяльність Генерального Суду, який став називатися «Найвищим Судом УНР». Міністру юстиції доручалось негайно затвердити новий штат і призначити осіб з прокураторського нагляду. На початок січня 1919 року Рада народних міністрів УНР затвердила штат найвищого суду, яким охоплювалась і прокуратура. Штат останньої складався із Старшого прокурора, 7-ми прокурорів та одного секретаря-прокурора. Трохи більше місяця діяла прокуратура. Після встановлення на більшості території України радянської влади були створені нові органи прокуратури, спочатку у складі суду. Згідно Декрету від

14.02.1919 року «Про суд», а з 28.06.1922 р. згідно Постанови ВУЦВК, «Про затвердження Положення про прокурорський нагляд в УРСР» у складі НаркомЮсту УРСР. З 10.05.1925 року, а саме з прийняття 2-ї Конституції УРСР (перша 1919 р.) прокуратура почала діяти як самостійний орган [2].

У Конституціях СРСР 1936 р. і УРСР 1937 р. передбачалося, що вищий нагляд за точним дотриманням законів усіма наркоматами і установами, як і окремими посадовими особами і громадянами, на територіях республіки здійснює Генеральний прокурор СРСР як безпосередньо, так і через Прокурора УРСР. Із введенням воєнного стану на території України значно розширилася мережа військової прокуратури. Наказом НКЮ СРСР і Прокурора СРСР від 24.06.1941 р. було встановлено порядок здійснення нагляду прокуратури за рішеннями військових трибуналів.

24.05.1955 р. затверджено Положення про прокурорський нагляд у СРСР (раніше не було спеціального законодавчого акта, який би регулював організацію і діяльність прокураторського нагляду, усіх його ланок), яке не тільки поновило демократичні принципи організації та діяльності прокуратури, а й розширило права прокуратури, врегульовувало діяльність її органів [2].

27.02.1959 р. Президія Верховної Ради СРСР прийняла Указ про утворення колегій у Прокуратурі СРСР і в прокуратурах союзних республік. Тепер одноособова відповідальність керівника за прийняття рішення та проведення його в життя стала поєднуватися з колегіальністю в обговоренні найважливіших питань, що сприяло поліпшенню діяльності прокуратури.

Конституція СРСР 1977 р. сформулювала основні положення про організацію і діяльність прокураторських органів у періоді, що тривав до проголошення незалежності України. Конституція визначала зміст, цілі та завдання прокураторського нагляду, принципи побудови і діяльності прокураторської системи, структуру органів прокуратури, строки повноважень і порядок призначення прокурорів від вищої до нижчої ланки, відповідальність і підзвітність Генерального прокурора СРСР. Конституція встановлювала, що прокуратура являє собою систему єдиних централізованих органів, підпорядкованих тільки центру в особі Генерального прокурора СРСР [2].

Відповідно до Конституції СРСР, 30.11.1979 р. Верховна Рада СРСР прийняла Закон «Про прокуратуру СРСР», де визначалися завдання,

основні напрями діяльності та принципи організації органів прокуратури, а також система цих органів. Згідно із Законом «Про прокуратуру СРСР», вона являла собою виключно централізовану систему з широкими повноваженнями Генерального прокурора СРСР. Закон розширив сфери дії принципу колегіальності, передбачивши утворення колегій у Головній військовій прокуратурі, прокуратурах автономних республік, країв, областей, міст (на правах прокуратур областей). У 1987 р. Закон «Про прокуратуру СРСР» було доповнено нормами щодо права прокурорів використовувати як засоби реагування на порушення законів, приписи і застереження [2].

28.06.1996 р. у Конституції України питанням регламентації діяльності прокуратури присвячено розділ VII Конституції, де вказано, що вона становить єдину систему [2].

Тобто, фактично в рамках сучасного розуміння прокурорський нагляд за додержанням законності взагалі, та зокрема під час здійснення негласної роботи (частину яких становлять НСРД), правоохоронної функції органами Національної поліції України, з'явився вже після проголошення суверенітету нашою державою. Водночас, триваюче реформування кримінального процесуального законодавства та законодавства щодо діяльності прокуратури взагалі призвело до того, що розпочинаючи з вказаного часового періоду серед вчених-процесуалістів та фахівців у сфері оперативно-розшукової діяльності триває наукова дискусія щодо змістовного наповнення дефініції «прокурорський нагляд за діяльністю органів Національної поліції», а з 2012 року похідної від неї «прокурорський нагляд за додержанням законності під час здійснення негласних слідчих (розшукових) дій підрозділами Національної поліції». Враховуючи те, що негласні слідчі (розшукові) дії є частиною негласної роботи, а також те, що окремі положення є тотожними до оперативно-розшукових заходів, на нашу думку, доцільно навести думку М.Й. Курочки, який доволі влучно охарактеризував стан наукової дискусії. Так, вчений визначає, що багаторічні суперечки відносно місця та ролі прокурорського нагляду за додержанням законів правоохоронними органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, повинні завершуватися. Більшість науковців і практиків добре розуміють, що фізичні та юридичні особи, відносно яких ведеться негласна пошукова, розвідувальна або контррозвідувальна діяльність, потребують надійного правозахисного механізму,

яким і став прокурорський нагляд за законністю оперативно-розшукової діяльності [3, с.44].

Відмітимо, що кримінальним процесуальним кодексом України встановлено, що прокурор здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва ним (ч.2 ст.36 КПК України) [4]. Це свідчить, що здійснення прокурором процесуального керівництва досудовим розслідуванням законодавець не розглядає як нову функцію прокуратури, а визначає її як складову конституційної функції нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство.

Тобто, можна дійти висновку, що є потреба проаналізувати як чинне законодавство, так й думки вчених різних сфер юридичної науки.

Що стосується національного законодавства, то в жодному нормативному акті не надається визначення досліджуваного терміну. Разом із тим, у КПК України, відомчих та міжвідомчих нормативно-правових актах визначається, що прокурорський нагляд за додержанням законності за здійсненням досудового розслідування, в тому числі й НСРД, здійснюється в якості процесуального керівництва.

Сьогодні існують декілька наукових позицій щодо визначення змісту дефініції «прокурорський нагляд», об'єкту, предмету та меж такої діяльності. Зокрема, О.М. Бандурка визначає, що прокурорський нагляд представляє собою особливий вид діяльності, уповноважених державою на її провадження посадових осіб—прокурорів, метою якого є забезпечення додержання і правильного застосування законів державними органами, суспільними організаціями, підприємствами установами і організаціями незалежно від форм власності, посадовими особами і громадянами [5, с.336].

Натомість, І. Зарубинська та Н. Наулік визначають, що прокурорський нагляд – це діяльність органів прокуратури, спрямована на додержання і правильне застосування законів Кабінетом Міністрів України, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, органами державного і господарського управління та контролю, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими Радами, їх виконавчими органами, військовими частинами, політичними партіями, громадськими організаціями, масовими рухами, підприємствами, установами і організаціями, незалежно від форм власності, підпорядкованості та приналежності, посадовими особами та громадянами [6, с.8].

В той же час, доволі цікавою є думка В.В. Маркіна та М.В. Маркіна, які визначають, що прокурорський нагляд – це різновид соціального і державного контролю із здійсненням його специфічними методами і з використанням лише йому властивих повноважень [7, с.67]. Водночас, С.І. Мінченко вказує, що прокурорський нагляд за забезпеченням прав людини в ОРД в організаційному аспекті – це одна із функцій державного управління, завданням якої є встановлення відповідності прийнятих певними правоохоронними органами (службовими особами) рішень чинним нормативно-правовим актам, виявлення відхилень та усунення їх причин [8, с.173].

С.М. Піскун визначає, що сутність прокурорського нагляду полягає в тому, щоб забезпечити потрібний правовий режим, не втручаючись у конкретну діяльність піднаглядних органів [9]. Разом із цим, Н.В. Топчий визначає, що під прокурорським наглядом слід розуміти самостійний вид діяльності прокурорів із забезпечення додержання та правильного застосування законів; окрему конституційну функцію держави; юридичний аналіз стану справ щодо забезпечення законності та дисципліни в державі. Прокурорський нагляд за додержанням законів щодо захисту прав і свобод – це специфічна підгалузь діяльності органів прокуратури, що здійснюється в межах галузевих наглядових функцій і реалізується через виконання службових обов'язків посадовими особами відповідних підрозділів системи органів прокуратури [10, с.30]. Водночас, О.Є. Кравченко пропонує розуміти під прокурорським наглядом особливий вид державної діяльності, здійснюваної спеціально уповноваженими державними органами або посадовими особами – Генеральним прокурором України та підпорядкованими йому прокурорами – у межах їх компетенції та наданих повноважень, визначених Конституцією України, Законом України «Про прокуратуру» та іншими нормативно-правовими актами, спрямований на утвердження верховенства закону і зміцненню правопорядку в державі [11, с.129].

М.Й. Курочка наголошує, що повноваження прокурорського нагляду за ОРД мають окреслюватися в нормованими функціями, компетенцією, колом обов'язків наглядового прокурора, з тим щоб закони (окремі правові норми) виконувалися, а визначені чинним законодавством суб'єкти ОРД не порушували їх вимог. Одночасно, зважаючи на конспіративний характер ОРД і конфіденційність стосунків, учений зазначає, що втручання прокурора в тактику проведення

ОРД, агентурну роботу, функціонування легендованих підприємств, установ, конспіративних квартир та в інші негласні заходи може призвести до дискредитації прокурорського нагляду, протистояння прокуратури правоохоронним органам, які проводять ОРД. Втручання прокурора в конспіративні заходи можливе лише тоді, коли він має обґрунтовані підстави щодо порушення законності при їх проведенні [12, с.14].

Тобто, видно, що спільним для вказаних тверджень є те, що прокурорський нагляд – це діяльність, яка направлена на забезпечення законності правоохоронної діяльності відносно певних суб'єктів. Водночас відзначимо, що доволі повно аналізуються більшість із існуючих понять окресленої дефініції на всеукраїнському юридичному порталі, де визначається, що в більшості випадків в загальному вигляді надані науковцями дефініції змісту «прокурорський нагляд» включають наступні складові:

- специфічний вид державної діяльності, яку, крім прокуратури, не можуть здійснювати інші державні органи, організації, установи або посадові особи;

- здійснювана діяльність від імені держави – України. Прокурор, здійснюючи нагляд, виявляє правопорушення, уживає заходів щодо їх усунення та покарання винних не від імені виконавчої чи судової влади, а від імені держави;

- самостійний вид державної діяльності. Його відмінність від діяльності інших державних органів визначається специфікою його змісту. Це перевірка точності додержання вимог Конституції України, законів, відповідності інших правових актів закону, здійснення заходів щодо усунення виявлених правопорушень за допомогою засобів, які законом надано виключно прокуратурі.

Однак, із цього не вбачається, що ж таке прокурорський нагляд за додержанням законності під час здійснення НСРД підрозділами НПУ, тому є надати власне визначення вказаної дефініції.

Перш за все, щодо предмета такої діяльності, то можна дійти висновку, що ані досліджувана дефініція, ані її зміст, межі чи предмет не визначені чітко законодавцем. Однак, аналізуючи нормативні акти, можна дійти висновку, що в загальному вигляді предметом досліджуваного виду діяльності є недопущення порушення законності під час здійснення НСРД підрозділами НП. Об'єктом у цьому випадку є правовідносини, що виникають між органами НПУ, об'єктом контролю, судом та органами прокуратури. Межі такої діяльності також не чітко визначені

кримінальним процесуальним законодавством, однак умовно їх можна розмежувати від винесення клопотання про проведення НСРД до етапу легалізації чи знищення отриманих в ході їх проведення результатів та повідомлення особи про проведення НСРД. Тобто, аналіз законодавства дає змогу визначити особливості і специфіку прокурорського нагляду за законністю проведення НСРД підрозділами НП, окреслити його самостійний предмет і спеціальні завдання. Однак розуміння сутності прокурорського нагляду в даній сфері, в умовах недостатньо розвинутого законодавчого регулювання та прокурорського нагляду за додержанням законності, багато в чому залежить від інтерпретації відповідних норм на рівні відомчих нормативно-правових

актів, що викликає певні труднощі при спробі їх наукового обґрунтування.

Отже, пропонуємо під прокурорським наглядом за додержанням законності під час здійснення НСРД підрозділами НПУ розуміти законодавчо передбачену діяльність прокурорів прокуратур всіх рівнів, направлену на недопущення порушення конституційних прав та свобод особи, міжнародного та національного законодавства, виявлення вже вчинених порушень та їх термінове усунення, з обов'язковим притягненням винних до відповідальності в процесі здійснення процесуального керівництва над досудовим розслідуванням, в рамках якого проводяться негласні слідчі (розшукові) дії працівниками Національної поліції України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Історія органів прокуратури України. URL: <http://radnuk.info/pidrychnuku/prokyratyra/490-naglyad/9550-14----.html>.
2. Загальні положення дисципліни «Прокурорський нагляд». URL: https://www.naiu.kiev.ua/books/prokurorski_naglyad/lections/lection1.4.html.
3. Курочка Н. И. Актуальные вопросы прокурорского надзора за законностью оперативно-розыскной деятельности. *Актуальні проблеми боротьби зі злочинністю*. 1999. № 3. С. 46–53
4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. URL: <http://zakon№2.rada.gov.ua/laws/show/4651%D0%B0-17/page4>.
5. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність. Частина I : підручник. Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 336 с.
6. Зарубинська І., Наулік Н. Прокурорський нагляд за додержанням і застосуванням законів у механізмі захисту прав і свобод людини в Україні. URL: http://www.visnyknapu.gp.gov.ua/data/issues-2013/Visnyk-NAPU_3_2013.pdf.
7. Маркин В. В., Маркин Д. В. Проблемы прокурорского реагирования по результатам антикоррупционной экспертизы нормативных правовых актов. *Законы России: опыт, анализ, практика*. 2013. № 2. С. 67–70.
8. Мінченко С. Місце прокуратури в системі органів державної влади та зміст прокурорського нагляду за забезпеченням прав людини в оперативно-розшуковій діяльності. *Підприємництво, господарство, право*. 2011. № 5. С. 170–173.
9. Піскун С. М. Поняття та предмет прокурорського нагляду в оперативно-розшуковій діяльності міліції. URL: <http://visnyk.univd.edu.ua/?controller=service&action=download&download=31833>.
10. Топчий Н. В. Прокурорський нагляд у механізмі забезпечення прав людини. *Європейські перспективи*. 2013. № 11. С. 28–34.
11. Кравченко О. Є. Прокурорський нагляд за проведенням негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні. *Європейські перспективи*. 2014. № 10. С. 129–134.
12. Курочка М. Й. Законність в оперативно-розшуковій діяльності та прокурорський нагляд за її дотриманням : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 21.07.04. К., 2000. 20 с.

REFERENCES

1. *Istoriya orhaniv prokuratury Ukrayiny* [History of the prosecutor's offices of Ukraine]. Retrieved from: <http://radnuk.info/pidrychnuku/prokyratyra/490-naglyad/9550-14----.html> (in Ukr.).
2. *Zahal'ni polozhennya dystsypliny «Prokurors'kyu nahlyad»* [General provisions of the discipline «Prosecution supervision»]. Retrieved from: https://www.naiu.kiev.ua/books/prokurorski_naglyad/lections/lection1.4.html (in Ukr.).
3. Kurochka, N. I. (1999). Aktual'nyye voprosy prokurorskogo nadzora za zakonnostyu operativno-rozysknoy deyatel'nosti [Actual issues of prosecutor's supervision of the legality of operational-search activity]. *Aktual'ni problemy borot'by zi zlochynnisty*, (3). 46–53 (in Ukr.).
4. *Kryminal'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrayiny* [The Criminal Procedural Code of Ukraine]. Zakon Ukrayiny (13.04.2012 No 4651–6). Retrieved from: <http://zakon№2.rada.gov.ua/laws/show/4651%D0%B0-17/page4> (in Ukr.).

5. Bandurka, O. M. (2002). *Operatyvno-rozshukova diyal'nist'.* Chastyna I: pidruchnyk [Operational-search activity. Part I: tutorial]. Kharkiv: Vyd-vo Nats. un-tu vnutr. sprav (in Ukr.).
6. Zarubyns'ka, I., & Naulik, N. *Prokurors'kyi nahlyad za doderzhanniam i zastosuvanniam zakoniv u mekhanizmi zakhystu prav i svobod lyudyny v Ukrayini* [Prosecutor's Supervision over Compliance and Application of Laws in the Mechanism of Protection of Human Rights and Freedoms in Ukraine]. Retrieved from: http://www.visnyknapu.gp.gov.ua/data/issues-2013/Visnyk-NAPU_3_2013.pdf (in Ukr.).
7. Markin, V. V., & Markin, D. V. (2013). Problemy prokurorskogo reagirovaniya po rezul'tatam antikorrupcionnoy ekspertizy normativnykh pravovykh aktov [Problems of prosecutorial response based on the results of anti-corruption expertise of regulatory legal acts]. *Zakony Rossii: opyt, analiz, praktika*, (2). 67–70 (in Ukr.).
8. Minchenko, S. (2011). Mistse prokuratury v systemi orhaniv derzhavnoyi vlady ta zmist prokurors'koho nahlyadu za zabezpechenniam prav lyudyny v operatyvno-rozshukoviy diyal'nosti [The place of the prosecutor's office in the system of state authorities and the content of the prosecutor's oversight of the provision of human rights in operative and investigative activities]. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo, pravo*, (5). 170–173 (in Ukr.).
9. Piskun, S. M. *Ponyattya ta predmet prokurors'koho nahlyadu v operatyvno-rozshukoviy diyal'nosti militsiyi* [The concept and subject of prosecutorial supervision in the operative-search activity of the militia]. Retrieved from: <http://visnyk.univd.edu.ua/?controller=service&action=download&download=31833> (in Ukr.).
10. Topchyy, N. V. (2013). Prokurors'kyi nahlyad u mekhanizmi zabezpechennya prav lyudyny [Prosecutor's oversight in the mechanism of human rights]. *Yevropeys'ki perspektyvy*, (11). 28–34 (in Ukr.).
11. Kravchenko, O. YE. (2014). Prokurors'kyi nahlyad za provedennyam nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) diy u kryminal'nomu provadzhenni [Prosecutor's Supervision over Investigation (Investigation) of Involuntary Investigations in Criminal Proceedings]. *Yevropeys'ki perspektyvy*, (10). 129–134 (in Ukr.).
12. Kurochka, M. Y. (2000). *Zakonnist' v operatyvno-rozshukoviy diyal'nosti ta prokurors'kyi nahlyad za yiyi dotrymannyam* [Lawfulness in operative-search activity and prosecutorial supervision of its observance]. Kandydats'ka dysertatsiya thesis (21.07.04). Kyiv (in Ukr.).

Надійшла 25.11.2017

Шинкаренко Є. С. Історико-правовий генезис інтерпретації поняття «прокурорський нагляд». Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 5. С. 447–453. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_5_70.pdf

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1206158>

Надано генезис становлення прокурорського нагляду, розглядаються думки вчених, емпіричний матеріал та чинне законодавство. Пропонується під прокурорським наглядом за додержанням законності під час здійснення негласних слідчих (розшукових) дій підрозділами Національної поліції України розуміти законодавчо передбачену діяльність прокурорів прокуратур всіх рівнів, направлену на недопущення порушення конституційних прав та свобод особи, міжнародного та національного законодавства, виявлення вже вчинених порушень та їх термінове усунення, з обов'язковим притягненням винних до відповідальності в процесі здійснення процесуального керівництва над досудовим розслідуванням, в рамках якого проводяться негласні слідчі (розшукові) дії працівниками Національної поліції України.

Ключові слова: прокурорський нагляд, додержання законності під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, історико-правовий генезис

Шинкаренко Е.С. Историко-правовой генезис интерпретации понятия «прокурорский надзор»

Представлен генезис становления прокурорского надзора, рассматриваются мнения ученых, эмпирический материал и действующее законодательство. Предлагается под прокурорским надзором за соблюдением законности при осуществлении негласных следственных (розыскных) действий подразделениями Национальной полиции Украины понимать законодательно предусмотренную деятельность прокуроров прокуратур всех уровней, направленную на недопущение нарушения конституционных прав и свобод личности, международного и национального законодательства, выявленные уже совершенных нарушений и их срочное устранение, с обязательным привлечением виновных к ответственности в процессе осуществления процессуального руководства над досудебным расследованием, в рамках которого проводятся негласные следственные (розыскные) действия работниками Национальной полиции Украины.

Ключевые слова: прокурорский надзор, соблюдение законности при проведении негласных следственных (розыскных) действий, историко-правовой генезис

Shynkarenko E.S. Historical and Legal Genesis in Interpretation of the Concept of «Prosecutorial Supervision»

The article is devoted to the definition of the content of the definition of «prosecutorial supervision over the observance of legality during the conduct of secret investigation (search) actions». The author gives a short genesis of the formation of prosecutorial supervision, considered the views of scientists, empirical material and current legislation. In particular, the author states that there are scientific discussions concerning the definition of the definition of «prosecutorial supervision» as well as the definition derived from it «prosecutorial supervision over observance of legality during the conduct of secret investigative (search) actions», its contents, subjects, about Objects and boundaries. At the same time, neither the investigated definition nor its meaning, boundary or subject is clearly defined by the legislator, but the analysis of the law makes it possible to determine the peculiarities and specifics of the prosecutor's oversight of the legality of the conduct of secret investigators (investigations) by the units of the National Police of Ukraine, to outline its independent subject matter, and special tasks. At the same time, the author emphasizes that understanding the essence of prosecutorial supervision in this area, under conditions of underdeveloped legislative regulation and prosecutor's oversight of compliance with law, largely depends on the interpretation of relevant norms at the level of departmental legal acts, which causes certain difficulties in try their scientific justification.

It is proposed under the prosecutor's oversight of the lawfulness of the conduct of secret investigative (search) actions by the units of the National Police of Ukraine to understand the statutory activity of prosecutors of the prosecutor's offices of all levels aimed at preventing violations of constitutional rights and freedoms of the person, international and national legislation, the detection of violations already committed and their urgent removal, with obligatory bringing the perpetrators to justice in the process of carrying out procedural guidance on the pre-trial m investigation, in which secret investigative (investigative) actions are carried out by the employees of the National Police of Ukraine.

Key words: prosecutor's supervision, observance of legality during the conduct of secret investigation (search) actions, historical and legal genesis